

UN NOM, UN MÓN

XEVI PLANAS xplanas@presencia.cat

Thomas More

La vida és plena de paradoxes. Les persones visionàries amb voluntat de construir una societat millor ho saben més bé que ningú. Si el món ha avançat, sovint ha estat gràcies a aquestes persones. Si el món ha castigat un col·lectiu humà abans que cap altre, sovint ha estat el que formen aquestes persones. Jaume Arnella va escriure fa anys *Romanço d'en Vinaixa* evocant la biografia d'Ermenegol Vinaixa, artista que dibuixava amb il·lusió una societat més justa. «Per als bojos fan manicomis. I per als malalts, hospitals. Fàbriques per a la gent sana. Per als creients fan catedrals. Però per a tots els incompresos, artistes d'un món que és nou, com que a tot arreu fan nosa, els fan taüts i prou.», canta Arnella. Vinaixa va morir fidel a l'esperit d'ajudar els altres fins al final dels seus dies. El van enterrar un dia gris i plujós. La comitiva la formaven només dos amics: un pintor i un músic.

«El món és dels pocs que saben on van i tenen pit per anar-hi», assegurava Josep Armengou. A

Cercamón, Lluís Racionero posava en boca d'un dels personatges de la novel·la un consell que convida a observar el firmament: «Sigueu com aquest estel polar, punts fixos en les alternatives de la vida, i els fets, les coses i les persones giraran entorn vostre, encisats per l'atracció de la vostra ferma immobilitat, que és determinació de caràcter. Aquesta és la saviesa que

Mapa amb la localització imaginària de l'illa d'Utopia.

podeu treure dels cels.»

Des que Plató va idear la República, sempre hi ha hagut visionaris que han imaginat un horitzó més plaent. Joan Soler i Amigó en recorda els més interessants en un llibre molt recomanable, *Els enllocs*.

Tots els somnis d'aquests inconformistes troben un referent ineludible a *Utopia*, l'obra de Thomas More (Londres, 1478-Londres, 1535) de la qual ara l'editorial Accent presenta la primera traducció catalana contemporània directa de l'original en llatí, firmada per Joan Manuel del Pozo.

More, que en el seu temps va ser el segon individu amb més poder polític de Londres, va concebre l'illa d'Utopia com un espai de convivència modèlic i perfecte on els ciutadans són feliços.

Els ideals no moriran mentre More il·lumini amb la seva lucidesa, que sempre apel·la a la responsabilitat autocrítica de les persones: «Un home savi es cuida de defugir la malaltia més que no pas de cercar medecines i d'allunyar el dolor més que de demanar consol.»

AMB PEUS DE PLOM

ANTONI DALMASES adalmases@presencia.cat

Un lloc per retrobar-vos

Fa uns quants dies, vaig viure una curiosa experiència. En Jordi Llavina, notable escriptor (amb un recent llibre de relats inquietants, que m'afanyo a recomanar als amants de la bona prosa: *Londres nevat*), em va enviar un correu convidant-me a visitar el Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí, recentment ampliat i renovat, que ell contribueix a difondre. Sóc més aviat poc donat a la nostàlgia, però em va sorprendre trobar un espai que convida a la reflexió, amb una disposició

moderna i dinàmica que trenca amb la idea fossilitzadora que la gent sol tenir d'un museu. A part de l'interès del que s'hi mostra, al llarg del recorregut el visitant reviu i experimenta la sensació de ser hereu d'una gent que amb el seu treball, suant i estimant la terra, van fer el país que ara tenim. Vaig recuperar records, olors, objectes, imatges i sensacions que jo, urbanita d'una ciutat tèxtil, encara vaig poder viure a casa i al carrer no fa tants anys. I això em va fer entendre que,

malgrat les aparences del que anomenem progrés, l'ànima del país està arrelada en la terra, el paisatge i el treball que ens han fet com som. Vaig entendre, en fi, que estimar el país és una actitud dinàmica, de fermesa humana, que cal fer reviure a cada instant. Jo no sé si al lector li ha passat mai de retrobar-se ell mateix i la seva essència en visitar un museu. Feu la prova, aneu al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí, a reconèixer-vos, a retrobar les arrels del país.

FILÒSOF DE BUTXACA ANDREU MAS amas@presencia.cat

Leopoldo Abadía (economista i escriptor). «S'ha de dir als polítics que no es pot anar pel món fent l'idiota.»

«Existeixen dues maneres de ser feliç en aquesta vida, una és fer l'idiota i l'altra, ser-ho»

Sigmund Freud (1856-1939). Metge austríac